

(המשך מעמוד 35)

הם מתגוררים עם הילדים והכלבה ליד בית מטופח עם גינה ברמת-אביב. חוסר-ההשקט של יוסי מוצא מוקן בעבודה בגינה. בשוחות ובקשר הדוק עם שלושת הילדים, הדוברים אנגלית ועברית בדיבורים. את יותם ועיינה לקח לתהילה. למחרת בבוקר מצא ליד מיטתו ציור מדהים. בנו תומר, בן העשר, צייר לו את הדמויות בהצגה. הילדים אהבים תיאטרון ויונקים תיאטרון. הם הולכים להצגות בארץ ובחול. למרות גילם הצעיר הם ראו כמה מחזות ארוכים כאורך הגלות של שייקספיר. בלי להוציא הגה מפייהם.

אל פרויקט תיאטרון החאן הוא נכנס במלוא המרץ. בחר שישה מתוך 160 שחקנים. שאך זה סיימו בית-ספר למשחק וישו להתקנא בהם. הוא מעניק להם הכל - שיעורים בתנועה, במיתוחיקול ובנגינה. השחקנים האלה זוכים לטיפול וליחס שאף שחקן אחר בארץ. ודאי לא בתחילת דרכו. אינו זוכה לו. יוסי עובד איתם באופן אישי ובהצגה תהילה אתה מגלה שאצל יוסי יזרעאלי אין תפקידים

כולם מתחילים שסיימו בתיספר. הסיבה היחידה ששבתאי קונורטי נשאר בלהקה היא, כי הוא שחקן שאינו נועל גלעית. ויש בו איהו טירוף פנימי. גם אורה מאירסון, שמשחקת את תהילה. נותרה מהעונה הקודמת. אבל זה נכון שהיא סיימה בית-ספר לפני שנה. את כל ששת השחקנים האחרים בחרתי מתוך 160 שכתנתי במשך שלושה חודשים. כל אחד מהם יעשה אצלי תפקיד ראשי, כי הם שחקנים יוצאים מהכלל. עיריית תרשון הולכת לשחק את בית-ספר, זה לא משנה. תראי איך שהם עובדים. זה קשה לתאר. הם לומדים שלוש פעמים בשבוע תנועה ופיתוח-קול.

ובל זה על השבון התיאטרון? אנחנו משיגים מילגות ותקציב. אני מקים תיאטרון-מעבדה. עם רעננות של אנשים צעירים. את לא מתארת לעצמך כאילו רצינותם עובדים. משה בקר בא לבקר בחזרות והוא יושב בהבימה ויושב טוב והוא אמר לי שהוא מקנא בהם. מה? בעצם, אתה מנסה לעשות? לחרוג מהרוטינה, להקים להקה צעירה, שהכל בנוי עליה. את מתארת לעצמך איזה מול יש לחברה האלה. רק עתה סיימו בית-ספר, חברים שלהם. או שהם מוכנים או שהם מועסקים

יזרעאלי מביים את "תהילה" (אורה מאירסון) - תהילה היא הנכדה של סיפור משוט והבת של תמול-שלשום

קטנים. גם אלה שאינם מוצים פה משך ההצגה. יש להם נוכחות בימתית חזקה. הביקורות לא אהבו את תהילה. ימים אחדים לפני הביקורת ראיתי את ההצגה עם משפחתי. שני מבוגרים וילדה אחת. שלושתנו אהבנו את ההצגה והיא היתה עבורנו בבחינת חוויה תיאטרלית נדירה. גם הקהל. שמילא את אולמו המרשים אך המאוד לא-יונה של החאן. אהב את ההצגה. הוא ישב ורותק להסאות ומחא כפיים בהתלהבות בתום ההצגה. כשהוא קורא שוב ושוב לשחקנים אל הבמה. יוסי יזרעאלי עושה תיאטרון בעזרת אפקטים קוליים. בעזרת אפקטים טכניים. אך בעיקר בעזרת השחקנים. אותם הוא מפעיל על הבמה בצורה תיאטרלית מאוד. לא-דיאלוגית. ואולי משום כך הוא עושה תיאטרון מיתאי. כי התיאטרון הוא משחק והוא גדול מהחיים. בניגוד למה שחושבים כמה מבקרים.

יש להניח שלמרות הביקורת הקהל ירוץ להצגה המתעדת כמעט בדייקנות את הטקסט המקורי של סיפורו של ענגון. יש להניח שתהילה לא תהיה ההצגה האחרונה של יזרעאלי שהביקורת לא תאהב ושהקהל יצפה בה משתאה.

בשהגעית להאן התיאטרון היה במצב של התפוררות. תיאטרון כמעט בלתי נחשב. התיאטרון היה במצב של אפס. שהוא לפעמים איריאלי כרי להתחיל בבניית משהו. לא נלחמתי למקד את הנושאים שאני עוסק בהם במקום אחר. העמדת ריק תנאי אחר. אני לא רוצה שחקנים קבועים. אני רוצה להקה בגודל איריאלי. כי אני מאמין בתיאטרון קטן. אחרי שפירקתי את מה שנתתי ופזרתי את השירידים מסוף העונה הקודמת. הקמתי את הלהקה החדשה. בהלכה החדשה, לבר משבתאי קונורטי. אין אף שחקן מנוסה אחר.

לתיאטרונגות שלהם כחלל, בחנתי את הכישרון המוסיקלי שלהם. את היוזמה, את הסגירות או הפתיחות. המגשת 16 שחקנים על הבמה בוקר שלם. רציתי לבדוק את הזיקות החברתיות שלהם או איך הם יוצרים קשר אחד עם השני. היכולת החברתית היתה חשובה לי ביותר.

ואחרי שכתת 160 בוגרי בית-ספר למשחק, מהי התרשמותך משחקני העתיד? ישיש בהם הרבה מאוד אנשים מוכשרים. יותר מבשנים קודמות? תראי, היום יש בית-צבי, סמינר הקיבוצים. ניסן נתיב, אוניברסיטה. לומדים בהם הרבה מאוד תלמידים, שאחריכך נפלטים לתיאטרות הגדור לשם שלא בנויים לקליטה של כל כך הרבה שחקנים.

האם עמדת על סגנון מיוחד שישי לשחקנים ישראלים צעירים, סגנון ישראלי, אולי בניגוד לסגנון הבריטי, למשל? מה שמפתיע הוא שהם לומדים בלי אורייני-טציה ברורה. הם לומדים להיות שחקנים כמו פאריס, כמו בלונדון. כמו בריר אליבאלה. אני חפזת שבתיהספר עדיין לא השכילו להבין ששחקן לא גורל בואקום. אם שחקן-אמן צריך להגשים את הארכיטיפים של התרבות שבמחלבה הוא חי, קצת מצחיק שהוא לוקח כמוכרן מאליו שהוא צריך לשחק כמו שחקן אנגלי. נוצר בלבול נוראי כתוצאה מההתרשמות שלנו מהתרבות המערבית. מה שיוצא, זה או חיקוי גס או חיקוי מוצלח או נס. אבל, בהחלט לא תופעה אורגנית.

כלומר, התלמידים למישחק לא מודרכים נכון? זו לא בעיה של הדרכה. זו בעיה של תפיסה בסיסית של תיאטרון. הבעיה היא תרבותית-יסודית. אם המערכת בנויה בצורה כזו וכזו צריך להבין לקראתה תלמידים. כל מערכת התיאטרון בארץ, כמעט ללא יוצא מהכלל, מעל ומעבר ליכולת היצירה שלה. מתחפשת לתיאטרון אירוי פאי. חסר לנו הקאנון הדרמטי. חסר לנו חומרי היסוד הדרמטי. המחזאים הגדולים.

מה שאתה אומר, זה שבארץ אין בעצם תפיסה נכונה של תיאטרון. תפיסה של תיאטרון זו. במידה רבה מאוד. תפיסת-עולם. מה זו סיטואציה? זו תפיסת הדיס-טוריה. אני חייב לתת את הדעת על הדברים האלה, אם לא אתן את הדעת אהיה קוף.

הביקורות לא אהבו את "תהילה". מה הוא יחסך למבקרים? ראיתי בטלוויזיה תוכנית ששני מבקרים דיברו בה על תיאטרון. אני אומנם צניקן, אבל לא חסרת-קנה. הסתכלתי על התוכנית ואמרתי מה קורה פה. מה כל כך מוזר ומצחיק בסיטואציה הזו. שבה שני מבקרים מדברים על תיאטרון ואז הבנתי - זה הפרלמנט הבריטי שמטייל באפי ריקה ואינו להקת קופים עומרת על העץ. הקופים מדברים אנגלית רהוטה, אבל משהו שם לא נכון. כל המישגים נשמעים כסדר. מה אם כך לא כסדר? חוסר מזהירות.

אתה מדבר על התיאטרון האנגלי כאילו בא מפלנטה אחרת. אתה, בעצמי, חנוך לימודי התיאטרון האנגליים וקשה להאמין שהשנים הרבות שעשית בתיאטרון באנגליה. הן כסטרודנט והן כבמאי, לא מטיפיעות על העבודה שלך. לקח לי שנים להתנער מההינוח האנגלי

בתיספר תלמידים שחקנים בלי אורייניטציה ברורה. הם לומדים להיות שחקנים כמו בפאריס, כמו בלונדון, כמו בדיאל-באלת, רק לא כמו כאן

ולהבין שהוא איננו מוכן מאליו. אני עומד לביים בקייץ בפסטיבל שקספיר של שלושת הנהרות בפסטיבלוג את מידה כנגד מידה. אני עובר על החומר. רואה מושגים של דמות, סיטואציה. אחרות-ימקום. וכרס לגמרי לא-מוכנים מאליהם לנו. כי אנחנו מבינים את העולם בצורה אחרת ומבינים את האדם בצורה אחרת לגמרי. ולכן סיפור החאן. מבחינתי, הוא לטפל בחומרים

אורגנים, לא מיובאים. זה נראה לי מאוד-מאוד חשוב. מאשימים אותך שאתה בורח מהי אקטואליה. מה יש לך נגד מחזות אקטואליים? אין לי שום דבר נגד מחזות אקטואליים. יש לי צורך בהרחקת-עדות. כי כך, לדעתי, אפשר להגיע לאקטואליה בצורה יותר חריפה. אתה יושב על לבה בוערת, מי סביבך מתרחשים דברים שמשנים את

תיאטרון, הבימה הוא כמו מניח שנכנס אליה סז איש, וכולם צועקים שצפוף, אבל אף אחד לא רוצה לצאת

הנוף התרבותי והאנושי שאתה חי בו, ואתה עוסק בתהילה של ענגון.

על מה תהילה? על תחושה של פיספוס נוראי של ילד בן 11. של החמצה נוראית. כמעט חטא קדמון, שנמשך כבר 93 שנים ולא נותן מנוח ודורש תיקון. בשבילי, ההבנה של התרבות, בתוכה אנחנו מדרשים, זו אקטואליה. עמוס עוז הגדיר את עצמו כחבר באגודת מתקני-אדם. גם לי יש את הג'וק של התיקון בתוך הנשמה ותהילה זה מסע של תיקונים.

אני עדיין לא מבינה מה הקשר בין תהילה לאקטואליה?

נכון שהאינפלציה והמלחמה בלבנון הם יותר אקטואליים. אבל כזה אני לא עוסק. אקטואליה מבחינתי היא מהלכים נפשיים בהם אני חי. איזה סוג אדם אני רוצה להיות, איך אני רוצה לחנך את ילדיי. אותי מעניינים המהלכים החברתיים בתרבות כש אני פועל. אותי מעניינת התרבות הזו. שאנו חיים בתוכה. תרבות עם יעדים בלתי-ניתנים להשגה והחמצה בלתי-פוסקת והמתח בין חרדת-ההחמצה לבין הגעגועים לפתרונות כמעט משיחיים. כשבין שני הצירים האלה נמצאת התיאטרואליה. הרי אנחנו חיים בחרדה מחלום והתי-ממשותו. ודאי שאינפלציה זו מצוקה לכללית אבל בחיים עצם החזרה למקום, שבו אנשים חשבו ליצור את החירות-הימים, עצם החזרה למקום, שבו אנשים עם תחנית כפולה כמוזרות מבריר חיים את צרותיהם ולא מסוגלים לחיות בנורמות שהציבו לעצמם. זו אקטואליה. כי אלה לא נורמות של דנמרק, אלה נורמות מכאן. כל זה בשבילי אקטואליה. האזורים הפחות-מודעים שבהם חומרי-הנפש מבעבעים בתוך המערכת. האקטואליה היא מיפוי של כל מערכת-הסירי-טים שתלאיבי חולמת בלילה אחד. זו אקטור-אליה. התיאטרון. שאני עוסק בו. נמצא מאחורי זה. אבל מטיפיע לא פחות.

גם בדיבורך אתה רואה אקטור-אליה?

ודאי. זה מחוה של חוסר-סובלנות. של היס-טריה. חנוך הגיבור של הדיבור, רוצה מטמורפוזה עכשווי. כובנג. אין לו סבלנות למשך ההיסטוריה. הוא רץ אחרי רכבת בורחת. הוא רוצה פתרון עכשווי. הוא רוצה אחת ולתמיד חיסול הסיטרא אחרא וטוהר עצמי. הוא רוצה ימות-המשיח.

בתוך כל אחד מאיתנו יושב איזה גוש אמונים קטן. כל אחד מאמין בפתרון סופי אינפנטילי וכולם רוצים שאיזה חלום יוגשם ונחיה כימות-המשיח. מי לא רוצה את זה? אלא שבראיה מבוגרת, את מבינה שלא כל חלום הוא ממשי וכרי-הגשמה. אני חי חיים מציאותיים והחלום נמצא מעלי והמתח בין השניים הוא עצם הקיום שלי. ברגע שאני מנסה לחבר בין חיים לחלום, אני מביא לחורבן. החלום צריך להישאר אופק בורח. געגועים וזה המסר של הדיבור וזה בעי-בילי תיאטרון, כי התיאטרון הוא אופק ביסודו. געגועים למציאות.

אתה נחשב לאיש שנוי במחלוקת. מצד אחד יש לך מעריצים שרופים, המתחפפים אליך כאל גאון, תלמידוך במצד האחרות ומקליטים את דבריך ומצד שני יש לך מתנגדים שרופים, הנוענים שאתה משחק בתיאטרון. אני לא יכול להסביר את זה. אילו היו לי רק שונאים, או רק מעריצים, הייתי מודאג מאוד. אני שותבי, גם עם עצמי לא שקט. אני לי מצבים שאנו שקט. אולי בגלל זה אני מעורר מחלוקת. פינקל הקדיש לך פרקים שלמים בספריו האוטוביוגרפיים. אני קורא לו הביוגרף שלי. תראי, השנאה של